

МАКТАБГАЧА BO`LGAN YOSHDAGI BOLALARDA CHET TILLARINI O`QITISHNING ILMIIY PEDAGOGIK ASOSLARI

Toymasova Shohista

*Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti Boshlang'ich talim yo'nalishi
2-bosqich talabasi*

*Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Filologiya fakulteti ingliz fani o`qituvchisi*

Qayumova Mohinur Murodullayevna

zebinisoyorakova7@gmail.com

mohinurqayumova10@gmail.com

+998976342904

Anatatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatish usullari yozilgan bo'lib, hozirda ingliz tili dunyo tili bo'lib bormoqda. Shu bois uni maktabgacha ya'ni bog'cha yoshidan boshlash kerak. Maqola shu haqida ma'lumot beradi.

Kalit so'zar: o'rgatish, metod, dunyo, vosita, maktabgacha ta'lim.

Abstract: This article describes the methods of teaching English to preschool children, and now English is becoming a world language. Therefore, it should be started from preschool age. The article provides information about this.

Key words: Teaching, method, world, means, preschool education.

Kirish: Dunyo globalashuv jarayoni insonlardan o'z ona tilini Dunyo globalashuv jarayoni insonlardan o'z ona tilini o'rganishdan tashqari yana bir necha xorijiy tillarni o'rganishni taqozo qilmoqda. Bizning yurtimizda ham ushbu masalaga qat'iy e'tibor qaratilgan. Xususan, 2012-yil 10-dekabrda qabul qilingan "Chet tillarini o'rganish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori hamda 2013-2014-yil o'quv yilidan boshlab umum ta'lim maktablarining barcha sinflarida xorijiy tillarni uzluksiz o'rgatilishi buning isbotidir. o'rganishdan tashqari yana bir necha xorijiy tillarni o'rganishni taqozo qilmoqda. Bizning yurtimizda ham ushbu masalaga qat'iy e'tibor qaratilgan. Xususan, 2012-yil 10-dekabrda qabul qilingan "Chet tillarini o'rganish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori hamda 2013-2014-yil o'quv yilidan boshlab umum ta'lim maktablarining barcha sinflarida xorijiy tillarni uzluksiz o'rgatilishi buning isbotidir.

Asosiy qism. Chet tilini o'qitishning asosiy muammosi talabaning yoshi. Ma'lumki, bolalar o'rganish uchun qulayroqdir. Yaqin vaqtgacha o'qitish metodikasi

bolalarga qaratilgan edi maktab yoshi, endi ota-onalar chet tilini o'rganishni iloji boricha erta boshlashga intilmoqda. Chet tilni o'rganish uchun erta yosh afzalroq bo'lishining yana bir sababi bor. Bola qancha yosh bo'lsa, shuncha kamroq bo'ladi. So'z boyligi yilda mahalliy til, ammo shu bilan birga uning nutqiga bo'lgan ehtiyojlari ham kam: kichik bolada aloqa sohalari katta yoshdagilarga qaraganda kamroq, u hali murakkab aloqa muammolarini hal qilishi shart emas. Maktabgacha yoshdagi bolalarni chet tiliga o'rgatishning asosiy maqsadlari:

- bolalarda chet tilida boshlang'ich muloqot qobiliyatlarini shakllantirish;
- o'z maqsadlariga erishish, hayotiy aloqa sharoitida fikr va hissiyotlarini ifoda etish uchun chet tilidan foydalanish qobiliyati;
- chet tillarini yanada o'rganishga ijobiy munosabat yaratish; boshqa mamlakatlar hayoti va madaniyatiga qiziqishni uyg'otish.

Maktabgacha yoshi, ayniqsa, chet tilini o'rganishni boshlash uchun juda qulaydir. Bu yoshdagi bolalar til hodisalariga nisbatan sezgirligi bilan ajralib turadi, ular o'zlarining nutq tajribalarini, tilning "sirlarini" tushunishga qiziqishadi.

Maktabgacha yoshda, ingliz tilini o'qitishda, bolalar asta-sekin kommunikativ kompetensiya asoslarini rivojlantiradilar, bu ingliz tilini o'rganishning dastlabki bosqichida quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- fonetik nuqtai nazardan to'g'ri takrorlash qobiliyati inglizcha so'zlar o'qituvchi, ona tili yoki ma'ruzachining orqasida, ya'ni eshitish diqqatini, fonetik eshitish va to'g'ri talaffuzni bosqichma-bosqich shakllantirish;
- inglizcha so'z boyligini o'zlashtirish, birlashtirish va faollashtirish;
- ma'lum miqdordagi sodda grammatik tuzilmalarni o'zlashtirish, izchil bayon tuzish. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatishning o'ziga xos xususiyati shundaki, u shunchaki stolda o'tirib, kitob va daftarlarni varaqlamaydi. Jarayon zerikarli bo'lmasligi kerak va bolalar o'zlari bilimga intilishlari kerak. Bolalar aniq o'ylashadi, hamma narsani so'zma-so'z qabul qiladilar, gapirishadi oddiy jumlar... Agar o'qituvchi nimanidir tushuntirsa, u aniqlik, misol keltirishi kerak. Shuning uchun ingliz tili maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'yin. Faqatgina ushbu shakl orqali siz ijobiy natijalarga erishishingiz va bolada chet tiliga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishingiz mumkin.

Xulosa: Xulosa qilib aytamizki hozirgi kunda nafaqat maktab, litsey, kollej o'quvchilari va oliy yurtlari talabalriga balki MTT tarbiyalanuvchilariga chet tilini, xususan, ingliz tilini o'rgatish yo'lga qo'yilgan. Bolani yoshlik chog'idan boshlab ingliz tiliga bo'lgan qiziqishlarini oshirib borish kerak. Bu orqali rivojlangan davlatlarning tillarini o'rganish, jahon ilm-fani va taraqqiyoti yutuqlarini egallashga erishish mumkin. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarga xorijiy tilni o'rgatish ancha mushkul va ma'suliyatli vazifadir. Til o'rganish yosh davrlarga bog'liq jarayon hisoblanib, bolalar tilni kattalarga nisbatan tez va oson

o'zlashtiradilar. Maktabgacha yoshdagi bolalar so'zlarni ma'nosini tushunib emas, uni mexanik tarzda yodlaydilar. Bu borada ayniqsa, o'yin faoliyati kichik yoshdagi bolalarga ta'lim va tarbiya berishning asosiy faoliyat turi hisoblanadi. Bog'cha yoshida o'yin bolaning eng asosiy va sevimli mashg'uloti bo'lganligi tufayli bola atrof olamni ham o'yin orqali kashf etadi. O'yin bolada chet tiliga nisbatan ijobiy psixologik munosabatni yaratishi kerak va bunday ijobiy motivatsiyani yaratish usuli o'yindir. Bu mashg'ulot bolani o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlashga, atrofdagilar bilan ijtimoiy munosabatlarni shakllantirishga ham katta ko'mak beradi. Shu sababli otana va tarbiyachi murabbiylar bolalarga imkon qadar ko'proq o'yin orqali o'rganishni targ'ib qilishlari kerak. Aynan o'yin orqali bolalar ta'lim oladilar va o'z iqtidorlarini kashf etadilar. Faqatgina ushbu shakl orqali siz ijobiy natijalarga erishishingiz va bolada chet tiliga nisbatan ijobiy munosabatlarini shakllantirishingiz mumkin. Chunonchi, buyuk mutafakkir Abu Nasr Forobiy ham ko'plab xorijiy tillarni mukammal bilgan, bu tillarda bemalol gaplasha olgan hamda shu tillarda ijod qilgan. Bunday imkoniyat allomaning dunyo ilm-fanini o'rganishga, buyuk ishlarni amalga oshirishiga turtki bo'lgan. Zero. Navoiy bobomiz aytganlaridek, «Til bilgan — el biladi»

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Astafieva M.D. Holidays for children learning English. - M.: Mozaika-sintez, 2009.
2. Galskova N.D. Nikitenko Z.N. Theory and practice of teaching foreign languages. Primary school: methodological guide. - M.: Iris-press, 2004.
3. Guseva L.P. We play, teach, master - we want to know English. - Rostov n / a: Phoenix, 2009.
4. Zemchenkova T.V. English for preschool children. - M.: VAKO, 2008.
5. Ivanova M.V. English for children. - M.: AST: Astrel, 2009.
6. Muxlisa, Sobirjonova, and Qayumova Mohinur. "LINGVOKULTURALOGIYANING KELIB CHIQISH TARIXI." Евразийский журнал академических исследований 2.3 (2022): 379-383.
7. Qayumova, Mohinur Murodulayevna. "THEORETICAL-METHODOLOGICAL ANALYZE OF COSMOS AND INDIVIDUAL ON CONTEXT OF EXPERIMENTAL SCIENCE." Интернаука 28 (2018): 77-79.
8. Ergashovna M. G. TYPES OF FABRICS AND THEIR ANALYSIS //Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 59-61.
9. Qayumova, Mohinur Murodullayevna, Muxlisa Sobirjonovna Sobirjonova, and Feruz Qurbonaliyevich Saidov. "Galileo's influence on John Milton concept "individual". Similarities and differences between the outlook of Galileo and John Milton." Science and Education 2.6 (2021): 494-498.